

Spolupráce mezi církví a městem - Léčebné a rehabilitační středisko Chvaly

Dámy a pánové, mám před Vámi možnost představit jeden konkrétní příklad spolupráce církve s komunitou, ale dovoluji mi rozšířit odpověď o obecný úvod. Dovolím si to proto, že sám působím jako duchovní malé evangelické církve na třetím místě (třetí farnost ve třetím kraji v pořadí), naslouchám a sleduji situaci v široké rodině křesťanských církví a náboženských společností a jsem mimo jiné zakladatelem komunitních aktivit na Říčansku.

Spolupráce z pohledu obcí a měst

Pokud jsme v roce 1994 přišli s kolegiem farářů na radnici, dnes magistrát města Děčína, zeptal se nás pan starosta s údivem, co chceme. V Náchodě si kolegium farářů starosta zval sám na čaj a kus řeči, v Říčanech jsme se po několika letech propracovali ke spolupráci. Pokud se tedy ptáme po pohledu radnice, tak při odpovědi velice záleží na chápání role křesťanských církví. A podle toho se daří nebo nedaří najít pole spolupráce. Např.: V Náchodě jsme v roce 1999 ustavili tiskové středisko městského úřadu, pořídili první webovou stránku města a editovali obnovený městský zpravodaj. V Říčanech jsme došli ještě dále...

Jisté je, že záleží na **schopnosti reprezentace** územně správních celků **brát v úvahu spolupráci s tzv. neziskovým sektorem**. A ta schopnost je značně různá. V případě církve a náboženských společností mám na mysli schopnost zastupitelů vidět tyto církve **uprostřed společnosti**, nikoli mimo. Úloha církve a náboženských společností je značně jiná, než postavení jiných zájmových či kulturních spolků. Církev nebyla a není zábavním podnikem, kulturní institucí či volnočasovou aktivitou... "Nadstavbou", jak říkali soudruzi. Existence církve a jejích dceřinných organizací byla vždy spjata se **službou potřebným ve všech smyslech slova**. Evangelium, pomoc sociální, zdravotnickou, sousedskou či jak se dnes říká komunitní. Mluvím teď o církvích a jejich jednotkách - farnostech a sborech, nebo o řádových společenstvích milosrdných či boromejek stejně jako o diakoniích evangelických či nadnárodních společnostech, jako je třeba adventistická ADRA.

Po 1.1.2013 se mi ale zdá, že **církve** část společnosti a jmenovitě zastupitelských orgánů začala vnímat **jako podnikatele**. Problematiku už řešil pořad *Zaostřeno na církve, ČRo Plus* (red. Magdalena Trusínová¹; 5.5.2013) protože se objevily hlasy, že by si měly církve platit charitu samy. Ale charitní a církevní organizace poskytují služby všem občanům bez rozdílu vyznání a všichni platí daně! Stejně tak, když kraje dávají tzv. příspěvek zřizovatelé svým organizacím a chtějí, aby zakladatelé jiných organizací (církve) také dali příspěvek svým organizacím, které zřídili (příspěvkem bývá podmíněn grant) děje se zjevná nespravedlnost. Příspěvek kraje svým organizacím je totiž z veřejných zdrojů, takže to není rovná soutěž.

Pokud projektuje například stavbu nemocnice, nahlíží se na církve jako na běžného investora, kterého je třeba plánovací smlouvou² donutit ještě navíc k "dani". V našem případě se v Horních Počernicích vyšplhaly požadavky od dvaceti miliónů k padesáti, kterými část zastupitelů blokuje podpis pod změnou územního rozhodnutí. Dosud

¹ http://www.rozhlas.cz/nabozenstvi/zaostreno/_zprava/dopady-takzvaných-cirkevních-restitucí--1207693

² Plánovací smlouva je instrument, který do právního řádu přinesl stavební zákon č. 183/2006 Sb. Může se uplatnit jednak v procesu vydávání regulačního plánu podle § 66 stavebního zákona nebo při vydání územního rozhodnutí podle § 88.

prostavených dvě stě miliónů a přes dvacet miliónů vložených do projekčních a přípravných prací však vychází **z darů věřících a přátel, případně z grantů**. Není v nich prostor pro další injekce do obce, zvláště když by mělo jít o stavbu mateřské školy na značně vzdáleném místě od pozemků, které církev dává k dispozici dlouhodobou smlouvou ke stavbě nemocnice v katastru obce. Tedy požadavek bez příčinné souvislosti. Navíc v projektované dostavbě se s mateřskou školou už počítá a nejen pro děti zaměstnanců nemocnice.³

Představa bohatých podnikatelů v taláru⁴ byla vytvořena mediální masáží, které **církev a náboženské společnosti odmítly čelit vlastní komunikační kampaní**.

Spolupráce z pohledu církve

Církev se počínaje rokem 1949 naučila spoléhat na státní příspěvek. Jejich **mentalita je ve značné míře spotřební**. Není divu, že se do kontaktu se zastupiteli dostávají křesťané v pozici žadatelů o granty a příspěvky. Má to své opodstatnění, pokud mluvíme o historických budovách či službách, které jsou poskytovány se spoluúčastí církví pro široký okruh spoluobčanů.

Ale může jít také o aktivnější zapojení církevních společenství. Ze zkušenosti přidám konkrétní příklad: Když jsme na Říčansku v roce 2006 začínali nabízet městu a okolí službu zapadající do rámce evropské iniciativy LEADER, naučili jsme se, že je třeba **začínat s důkladnou analýzou**. Znamená to čilou komunikaci s obecními a městskými úřady; těch je v Ladově kraji a okolí třicet devět. A nejen komunikaci s radnicemi. V kolektivu místní akční skupiny však musí být neziskové organizace i jednotlivci podle klíče, který zajišťuje rovnováhu hlasů.

Pečlivě vykonávaná analýza objeví i to, co by zastupitelé přešli, co se nehodí politicky či co není vidět z hlediska jiné optiky. Tuto prozíravost,⁵ biblicky řečeno, se církev musí učit. A pokud analýzu vypracuje, musí počítat s pravidelnou aktualizací. Tak se stává společenství věřících **katalyzátorem změn**, které nepotřebují politickou přízeň. Získá respektovaný vztah k okolí. Na Říčansku jsme za šest let rozdělili z evropských zdrojů přes padesát miliónů na malé a střední projekty, které by jinak nemohly být dotovány, pro svou nepatrnost. V krajině jsou však zřetelně vidět. O rozdělení rozhodli občané sami a také si využívání grantů kontrolují sami.

Analytická data nás vedou dále. V současnosti je projednávání dlouhodobého pronájmu říčanského kina, které je nevyužito po léta a chátrá. Kultura a volnočasové aktivity jsou už zajištěny jinak. Objekt kina ze šedesátých let by mohl být spolkovým domem, který řeší citlivé sociální problémy města, které zajištěny nejsou. To je ve svém současném rozmachu a potřebě zařízení pro školy a děti nemůže řešit. Navíc spolkový dům hned dvě místní církve mohou využívat ke svému scházení.

Všichni se naučili používat pojmy, které *letí*. Zaklínadlo spolkového domu se však dá použít i vypočítavě. Dodám ale i negativní příklad z Vysočiny: Církev si řeší své scházení

³ V současné době se možnost dohody změnila na partnerskou smlouvu, která bude zajišťovat stavbu (snad i provoz) rozlučkové síně kdesi v katastru obce, na pozemku obce. Pak bude podpis...

⁴ Podnikání v sutaně, časopis EKONOM, 1.4.2018 <http://ekonom.ihned.cz/c1-23587810-podnikani-v-sutane>

⁵ prostí jako holubice a prozíraví či opatrní jako hadi - viz Matoušovo evangelium 10:16

a svoje potřeby s přiměřeným přesahem daným náboženskou potřebou, ale nevyjde z potřeb komunity města, nemá analýzy, pouze svoje dílo nazve *komunitním centrem*, protože je to moderní a může to pomoci v nějaké žádosti o dotaci. Mějte s námi trpělivost. **Cesta církvi a náboženských společností ke spolupráci s městy a obcemi může být ještě dlouhá.**

Léčebné a rehabilitační středisko Chvaly

Historicky jde o mlýn pod rybníkem na potoce Chvalka, který v roce 1908 přestavěl na sirotčinec "spolek křesťanská služba" založený na Žižkově a z popudu Masarykových, dobrých přátel žižkovského kazatele. **Chvaly začaly poskytovat obživu a domácí péči sirotkům.**

Po roce 1948 byl areál **převzat státem** a nový režim zůstal u dětského domova podle svých představ. Nemovitosti časem velice zchátraly a ještě před rokem 1989 se začal budovat nový domov v Klánovicích. Proto byla část areálu v první vlně restitucí vrácena. Budovy byly v naprosto vybydleném stavu. Církev bratrská se rozhodla, že bude v poskytování služby pokračovat.

Koncem 20. století se ale stali vážným problémem společnosti **senioři**, kteří byli odkládáni v LDN a interních odděleních nemocnic. Proto bylo rozhodnuto, že se těžištěm obnovené činnosti ve Chvalech stane rehabilitační centrum zaměřené zejména na seniory. Starším občanům zde bude také poskytována sociální péče.

Pro tyto účely a jejich komplexní poskytování byl v r. 1991 schválen generel celého areálu - ten do Chval soustředil práci zdravotnickou, sociální, ale také vzdělávací a vědeckou. Tento plán se stal základem pro naši dnešní práci a aktualizovaný projekt „Komunitního centra“. V areálu bylo do současné doby investováno více než 200 mil. Kč, zužitkovaných do posledního haléře. V současné době je zde fungující práce zdravotnická v LRS Chvaly (1997), studentská kolej (2000), sociální služby v domově Bethesda (2003), a vzdělávací činnost - Vyšší odborná škola teologická a sociální (2004).

Profilově je LRS Chvaly zaměřeno na rehabilitaci po cévních mozkových příhodách, dětských mozkových obrnách, po úrazech. Přijímá i nejtěžší pacienty, tzv. apaliky. V současné době se obtížně hledá kooperující pracoviště, které by disponovalo dostatečnou technikou a kapacitou tomografu, magnetické rezonance a aktivní stimulace centrálního nervového systému. Jinými slovy, v nějakém akutním příběhu jsme nejdříve schopni zaručit základní životní funkce, poskládat kostru, ale na stimulaci mozkových synapsí, které se mohou přizpůsobit nové realitě těla a nahradit nefunkční, k té se nedostává času v prvních chvílích po úrazu či příhodě. A přitom by to mohlo významně pomoci zachovat kvalitu následného života.

Právě v tom je LRS Chvaly místem s přidanou hodnotou, místem, kde se dá poskytnout komplexní péče a odkud se mnohé ztracené případy vrací domů a do přiměřeně normálního života.

LRS s padesáti lůžky praská ve švech. Čekací doba je až půl roku. Je třeba rozšířit kapacitu i možnosti léčení, předávat poznatky dál. Domov Bethesda má také na seznamu 200 zájemců. Náléhavě tedy chybějí další prostory a kapacity pro výuku, výzkum, ubytování a další pomocné funkce areálu. Proto připravujeme nový projekt Komunitního centra Chvaly

V rámci Komunitního centra Chvaly se řeší řada důležitých aktuálních problémů. Jeho síla je však až v jejich propojení v jeden celek (pro nás je celek je víc než součet prvků), v systému vyššího řádu.

Bude zahrnovat nejen nové LRS, tedy rehabilitační nemocnici s možností lepší terapie, výzkumu v rehabilitaci, cerebrální stimulaci (AP), diagnostiky atd. K němu patří navazující složky jako gerontopsychiatrie, sociálně-zdravotní lůžka, dětská rehabilitace, hospic. Rozšířena bude i kapacita Domova Bethesda.

Získáme tak nové výukové možnosti pro mediky, lékaře, a pro další obory. Ubytovací možnosti pro personál a studenty, mateřská školka, další sportoviště, komplement atd. V areálu se bude skutečně žít - bude se prolínat život mladých se starými, nemocných a postižených se zdravými, studentů s vyučujícími atd. Součástí projektu je i participace na výzkumných programech EU. Projekt učí mezigeneračnímu soužití, soužití s minoritami, s cizinci a vzájemné úctě jedněch ke druhým. To, co dnes ve světě i u nás chybí.

První fází projektu Komunitního centra je vzdělávací projekt, financovaný ze zdrojů OPPA, který řeší odborné vzdělávání lékařů, managementu, sester i ošetřovatelů a ošetřovatelek, sanitářů tak, aby tým zvládl růst pracovního kolektivu na míru odpovídající novému rozsahu poskytované péče.

Děkuji za pozornost.

Daniel Kvasnička

předseda správní rady LRS Chvaly, o.p.s.; dkvasnicka@gmail.com; tel.: +420 604 947 739